

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 9 marca 2021 r.

BADK.DPK.133.14.2021 MKo

P10-01/21	Data wpływu petycji 2 stycznia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 9 marca 2021 r.

KODEKS KARNY

TEMAT

PRZESTĘPSTWO

UTRUDNIANIA KONTAKTÓW RODZICA Z DZIEĆMI

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Krzysztof Stępień.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, w celu wprowadzenia nowego typu czynu zabronionego dotyczącego utrudniania kontaktów rodzica z dziećmi.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje wprowadzenie do Kodeksu karnego nowego typu czynu zabronionego, który pozwoliłby na ukaranie osób, które utrudniają kontakt rodziców z dziećmi. W opinii wnoszącego petycję, sąd nie posiada obecnie narzędzi do przymuszenia rodzica do określonego zachowania, gdyż w prawie karnym nie ma przestępstwa utrudniania kontaktów drugiemu rodzicowi a kary pieniężne nie są skuteczne.

STAN PRAWNY:

Konwencja w sprawie kontaktów z dziećmi z dnia 15 maja 2003 r., ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską ustawą z dnia 23 kwietnia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 68, poz. 576) określa, że celami konwencji jest określenie ogólnych zasad stosowanych przy wydawaniu orzeczeń dotyczących kontaktu, ustanowienie stosowanych zabezpieczeń i gwarancji zapewniających prawidłowe wykonanie takiego kontaktu i bezzwłoczny powrót dzieci po upływie okresu kontaktu oraz nawiązanie współpracy między organami centralnymi, władzami sądowymi i innymi organami w celu popierania i poprawy kontaktu między dziećmi i ich rodzicami.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.) w art. 18 stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), dalej k.r.o., w art. 23 stanowi, że małżonkowie mają równe prawa i obowiązki w małżeństwie. Są obowiązani do wspólnego pożycia, do wzajemnej pomocy i wierności oraz do współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli.

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w Rozdziale II regulują stosunki między rodzicami a dziećmi. Ich kontakty szczegółowo ukształtowane są w Oddziale III tego Rozdziału.

Zgodnie z art. 113 § 1 niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko

mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Kontakty takie w szczególności obejmują przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym środków komunikacji elektronicznej (art. 113 § 2 k.r.o.).

Jeżeli dziecko przebywa stale u jednego z rodziców, sposób utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z nich rodzice określają wspólnie, kierując się dobrem dziecka i biorąc pod uwagę jego rozsądne życzenia; w braku porozumienia rozstrzyga sąd opiekuńczy (art. 113¹ § 1).

Zgodnie z art. 113⁶ k.r.o., przepisy powyższe stosuje się odpowiednio do kontaktów rodzeństwa, dziadków, powinowatych w linii prostej, a także innych osób, jeżeli sprawowały one przez dłuższy czas pieczę nad dzieckiem.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.), dalej k.p.c., reguluje wykonywanie orzeczeń dotyczących kontaktów z dziećmi.

Podstawą wszczęcia postępowania wykonawczego jest orzeczenie sądu lub ugoda zawarta przed sądem, których wykonalność została stwierdzona przez sąd, albo ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd (art. 578 § 1 k.p.c.).

Art. 598¹⁵ k.p.c. stanowi, że jeżeli osoba, pod której pieczę dziecko pozostaje lub osoba uprawniona do kontaktu z dzieckiem albo osoba, której tego kontaktu zakazano narusza, nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd opiekuńczy, uwzględniając sytuację majątkową tej osoby, zagrozi jej nakazaniem zapłaty na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku.

W myśl art. 598¹⁶ § 1 k.p.c. jeżeli osoba, której sąd opiekuńczy zagroził nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, nie wypełnia nadal swego obowiązku, sąd opiekuńczy nakazuje jej zapłatę należnej sumy pieniężnej, ustalając jej wysokość stosownie do liczby naruszeń. Sąd może w wyjątkowych wypadkach zmienić wysokość sumy pieniężnej, o której mowa w art. 598¹⁵, ze względu na zmianę okoliczności.

Prawomocne postanowienie sądu, w którym nakazano zapłatę należnej sumy pieniężnej, jest tytułem wykonawczym bez potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności (art. 598¹⁶ § 4 k.p.c.).

Postępowanie w sprawie nakazania zapłaty wszczyna się z wniosku do którego należy dołączyć odpis wykonalnego orzeczenia albo wykonalnej ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem.

Zgodnie z art. 598²⁰ k.p.c. sąd umarza postępowanie, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od uprawomocnienia ostatniego postanowienia nie wpłynął kolejny wniosek w sprawach wykonywania kontaktów z dzieckiem.

Sąd ponadto wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne (art. 355 § 1 k.p.c.).

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów Księgi trzeciej, tytuł III, upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Na wniosek obowiązany wydaje się postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia (art. 757 k.p.c.).

PRACE LEGISLACYJNE:

Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji **4 lutego 2020 r.** złożyła do Marszałka Senatu wniosek o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Kodeks karny (druk senacki nr 63).

Projekt ustawy realizuje część postulatów ujętych w petycji wielokrotnej „Stop alienacji rodzicielskiej” (PW9-01/17), której celem było wskazanie orzekania opieki naprzemiennej jako priorytetowego sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej, doprecyzowanie wykonywania kontaktów z małoletnimi oraz egzekwowania orzeczeń sądowych w tym zakresie. W projekcie ustawy przedłożono m.in. wniosek o zmianę Kodeksu karnego poprzez dopisanie nowego art. 207a § 1-3, o następującej treści:

„Art. 207a § 1. Kto utrudnia lub uniemożliwia wykonanie kontaktów lub sprawowanie opieki nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wynikających z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli w następstwie czynu określonego w § 1 pokrzywdzony dozna uszczerbku na zdrowiu psychicznym, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.”.

Projekt ustawy 6 lutego 2020 r. skierowano do Komisji Ustawodawczej oraz Komisji

Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w celu przygotowania sprawozdania.

Do projektu ustawy swoje opinie złożyło wiele organizacji i instytucji m.in.: Ministerstwo Sprawiedliwości, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Rzecznik Praw Dziecka, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

INFORMACJE DODATKOWE:

Sejm VIII Kadencji rozpatrywał rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, który dotyczył wprowadzenia rozwiązań, które miałyby przyspieszyć uzyskiwanie alimentów przez dzieci od rodziców (natychmiastowe świadczenia alimentacyjne orzekane w sposób uproszczony), wprowadzenia rozwiązań mających na celu szczególną ochronę dzieci w sytuacji rozvodu lub separacji rodziców (piecza naprzemienna), rozwinięcia mechanizmów wzmacniających wykonywanie orzeczeń regulujących kontakty z dzieckiem oraz wprowadzenia nowej instytucji tzw. rodzinnego postępowania informacyjnego (druk sejmowy nr 3254).

Projekt ten wpłynął do Sejmu 27 lutego 2019 r. i został skierowany do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. 2 lipca 2019 r. komisja przygotowała sprawozdanie, jednak ze względu na koniec kadencji projekt objęła dyskontynuacja prac.

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz